

Provinciale Staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland
Laan van Nieuw Oost-Indië 131E
2593 BM Den Haag

Datum 18 november 2025
Ons kenmerk 20251118-22
Onderwerp Aanpak Faunaschade Zuid-Holland

Geachte leden van Provinciale Staten,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de brief van GS aan PS 16 september (kenmerk PZH-2025-876144497 DOS-2018-0008466), inzake de Aanpak Faunaschade Zuid-Holland. Graag reageren wij hierop.

Wij onderschrijven de noodzaak om zorgvuldig met faunaschade om te gaan, maar plaatsen daarbij een belangrijke kanttekening. De druk op de biodiversiteit in Zuid-Holland is groot, veel soorten verkeren in een ongunstige staat van instandhouding. Juist die soorten worden in de voorstellen van Gedeputeerde Staten opnieuw genoemd als bejaagbaar of bestrijdbaar – zoals de smient.

Het toestaan van afschot bij kwetsbare soorten vergroot de biodiversiteitscrisis in plaats van die te verkleinen. Bovendien is dit juridisch niet houdbaar, zoals blijkt uit eerdere rechterlijke uitspraken waarin ontheffingen – onder meer voor de smient – zijn vernietigd wegens onvoldoende ecologische onderbouwing.

Daar komt bij dat structureel afschot in veel gevallen nauwelijks effectief is gebleken in het verminderen van schade, terwijl het wel bijdraagt aan verdere verstoring van ecosystemen.

Faunabeheer zou daarom niet moeten worden gedreven door economische schadecijfers, maar door het herstel van biodiversiteit, balans en ecosysteemgezondheid.

Preventie en systeemaanpak boven bestrijding

Een effectieve en toekomstbestendige aanpak van faunaschade begint bij aanpassing van landgebruik, inrichting en beheer – niet bij structurele afschotmaatregelen.

Denk aan:

- vergroting van biodiversiteit in landbouwgebieden (meer dekking, kruidenrijke randen);
- herstel van natte natuur en rustgebieden;
- vermindering van monoculturen en overmatige bemesting die ganzen of andere soorten aantrekken.

De huidige inrichting van grote delen van het landelijk gebied werkt faunaconflicten in de hand. Weidevogels hebben door intensieve landbouw nauwelijks nog geschikt leefgebied en kampen met sterk dalend broedsucces. Tegelijkertijd profiteren soorten als de gans van het voedselrijke, kort gemaaide grasland en worden vervolgens op grote schaal afgeschoten. Beide verschijnselen hebben dezelfde oorzaak: een te eenzijdig en intensief landbouwsysteem.

Alleen door deze oorzaak aan te pakken – via een natuurinclusieve en minder intensieve inrichting van het landelijk gebied – kunnen zowel biodiversiteitsverlies als faunaschade structureel worden verminderd.

Een integrale ecologische benadering voorkomt structurele schade en draagt bij aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water, het Natuur Netwerk Nederland en de provinciale biodiversiteitsstrategie. Ook juridisch gezien wordt landschapsbeheer als een wezenlijk alternatief gezien voor afschot waaraan de voorkeur gegeven dient te worden¹.

Nadruk op niet-dodelijke maatregelen

Wij maken ons zorgen over de suggestie om vaker in te grijpen bij algemeen voorkomende soorten “waarvan de staat van instandhouding niet in het geding is”.

Zulke redeneringen negeren het feit dat ecosystemen in samenhang functioneren. Soorten als de vos of grauwe gans hebben een ecologische rol in natuurlijke regulatie. Beheer zou enkel als laatste redmiddel plaats moeten vinden op basis van onderbouwde monitoring en ecologische noodzaak, en altijd met voorkeur voor niet-dodelijke middelen (afrastering, gewaskeuze, verjaging, rustgebieden).

Schadevergoeding en publieke middelen

Publieke middelen voor schadevergoeding moeten gekoppeld blijven aan verplichte inzet van preventieve maatregelen. Zonder deze voorwaarde is sprake van symptoombestrijding.

Stelselwijziging: wees voorzichtig

Tot slot willen wij waarschuwen voor het pleidooi van de Jagersvereniging om de stelselwijziging richting een ‘wildlijst’ te versnellen. Een dergelijke wijziging dreigt de beschermingsstatus van soorten te verzwakken en kan leiden tot meer – in plaats van minder – conflicten over fauna. Bovendien heeft plaatsing van soorten op de wildlijst gevolgen voor financiële tegemoetkomingen van faunaschade, want schade door wildlijst-soorten wordt niet vergoed. Daarnaast zorgt plaatsing van soorten op de wildlijst helemaal niet dat schade afneemt: de houtduif staat momenteel op de wildlijst én landelijke vrijstellingslijst, én op nummer 2 van de door BIJ12 opgestelde ranking ‘schadeveroorzakende dieren’². Een zorgvuldig proces, met nadruk op ecologische kennis, maatschappelijke afweging en onafhankelijke monitoring, is noodzakelijk alvorens structurele veranderingen in wetgeving te ondersteunen.

¹ Zie ECLI:NL:RBNNE:2025:4167

² Zie <https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/>

Samengevat

Wij vragen Provinciale Staten om:

1. De nadruk te leggen op preventie, inrichting en ecologische balans, niet op bestrijding;
2. Te investeren in monitoring, kennisdeling en samenwerking tussen boeren, terreinbeheerders en natuurorganisaties;
3. De aangekondigde stelselwijziging zorgvuldig en transparant vorm te geven, met behoud van de bescherming van soorten en biodiversiteit als uitgangspunt;
4. Bij het verlenen van vergunningen of vrijstellingen en het bepalen van beheermaatregelen nadrukkelijk te toetsen aan de juridische houdbaarheid daarvan, en geen toestemming te geven voor het doden van soorten die zich in een ongunstige staat van instandhouding bevinden.

Graag ontvangen wij van u een reactie op bovengenoemde vragen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Fauna4Life en Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

Alex Ouwehand

Directeur